

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALID

GLASILO UDR. VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE JUGOSLAVIJE
OBLASTNEGA ODBORA V LJUBLJANI

List izhajava vsakega 1. v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 1 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

List, 'Vojni invalid' in naša organizacija.

Treba je, da spregovorimo k temu vprašanju nekaj odkritih in važnih besed. Hočemo pa, da jih vsi vpoštevate in vzamete za resne. Ako se jim bo vsak odzval, potem lahko smatramo, da smo res tovariška in močna organizacija? Zato smatrate, da ne pišemo takih člankov zase, ampak za članstvo, ki naj pokaže, da je z duhom in dejanjem z nami. Naš list 'Vojni invalid' je glava organizacije ker z njim govorimo svetu. Ako to glavo odrežemo smo mrtvo truplo. Kako je koristen našemu članstvu, veste sami najbolje ker dobivate v njem važne informacije na dom? Cena je bagatela, ki jo zmore prav vsak z lahkoto.

Število naročnikov se je tekom dveh let znatno povečalo in uvideli ste, da je bila nekaka pol prisiljena obveznost naročitve jako koristna. Vendar pa našemu listu ne nudite one podlage, katero ste obljubili in se za njo zavezali. Vzrok tiči v prvi vrsti v organizaciji in šele potem na posameznikih. Zato primerjamo v zvezi z listom našo organizacijo.

Na lanski delegatski anketi smo sklenili, da organizacije pobirajo naročnino in jo odvajajo upravnistvu. Vsak član ali članica plača poleg članarine naročnino.

Ako pogledamo v upravnistvu vidimo, da so po večini vse organizacije poslane naslove toda naročnine ne? Omeniti moramo, da organizacije iz Bleda, Boh. Bistrice, Cerknice, Gorij, Loža, Sevnice in Slovenjgradca sploh nikoli niso nakazale niti pare za list, iz Kočevja in Dol. Lendave pa niti naslovov niso poslali. Druge zopet le deloma tako, da dolgujejo že iz lanskega leta znatne vsote, le trinajst organizacij izmed trinajsetdesetih je bilo lani častnih izjem, da so vse poravnale. Letos smo zaključili že prvo polletje izgleda pa strašno slabo. Večina organizacij spi in ničesar ne pošlje.

Videti ste morali, da list težko izhaja, ker se je moral omejiti le na eno številko v mesecu. Toda spite!

Dokler je šlo, smo dali; sedaj pa zopet ne gre več.

Poslali smo vam danes še eno številko; naprej pa bo list ustavljen toliko časa, dokler ne plačate vsaj zaostankov za leto.

Ker pa imate cel mesec čas, pričakujemo, da ne bo prišlo do tega in da boste pobrali naročnino ter jo nakazali.

Pa bodo zopet rekli tajniki ali blagajniki: Člani ne plačajo. Seveda ne, ako jih nihče ne pozove in ne vpraša? Ne vemo koliko je? Saj imate število? Kar pojdite pogledat v Celje. Tamkaj pa po večini vsi plačajo zato ker je organizacija res organizacija in tudi dela. Če ima stalnega tajnika je pa zato tudi veliko večja. Smešno je praviti, da bi se ne opravilo v pol leta s 40—50 člani. Zakaj pa imamo poverjenike? Menda ne zato, da bi imeli prednost pri podpori? Zakaj pa pridejo člani sami v Ljubljano ponujati naročnino?

Zberite toraj članarino in naročnino in jo takoj nakažite Oblastnemu odboru ozir. upravnistvu.

Funkcionarji pojdite malo okoli članov, ker organizacijo je treba organizirati.

Dobro vemo, da člani zelo ljubijo svoj list »Vojni invalid«, saj vidimo iz dopisov, povpraševanj in odzivov na posamezne članke. Zato apeliramo na vsakega posameznega invalida ali vdovo, da se sam potruži in odzove pri svoji organizaciji glede poravnave dolžnosti. Drugi listi izterjajo dolgove sodnijskim potom, mi pa si med tova-

riši nikdar ne želimo tega. Vendar pa bomo gledali na to, kdo je nam zvest in kdo ne, ker pri svojih razmerah bo skoro sleherni rad prišel, ko bo bridko rabil organizacijo?

Čegav pa je list? Vaši! Saj vendar vam koristi in vaše želje prinaša v javnost. Oblastni odbor za svoje potrebe ne črpa informacij iz lista, ampak nasprotno vi člani jih črpate potom lista od Oblastnega pa tudi od Krajevnih odborov.

Ako bomo list prekinili, potem boste letali od funkcionarja do funkcionarja po informacije, pa še ne boste dobili pravih. Kolikokrat vas je že list podučil, da niste zamudili roka, da ste vložili prošnjo za neko stvar, ki vam je bila popolnoma neznana? Kdor se tega ne zaveda, ga moramo pomilovati.

Še žalostneje je, ako se tega pomena ne zavedajo Krajevni odbori? Nekateri Krajevni odbori danes prav čudno životarijo. Krivi so funkcionarji, ki nočejo delati. To naj bo naša desetletnica? Niti toliko nimajo agilnosti, da bi napisali »Nočemo!« Potem pa izgleda tako zanemarjeno, da še občnega zbora ne skličejo. Niti podpor ne vzamejo za svoje člane in članice, ki jih bridko potrebujejo. Ko smo jih že večkrat pozvali, da naj poiščejo revne člane in članice v svrhu naklonitve podpor, se nekateri Krajevni odbori niti za to niso odzvali. Njihovi člani pa ostanejo brez podpor. Na primer za velikonočne podpore sploh niso nikogar predlagali Krajevni odbori iz Bleda, Boh. Bistrice, Gor. Radgone, Slovenjgradca, Vrhnike, Kozja in Čakovca. Poprej za božične podpore je bilo pa še veliko več takih. Seveda so sedaj vsi tisti zneski razdeljeni drugim? V zadnjem času smo dobili pritožbe članov, da Krajevni odbor v Kostanjevici niti članarine več ne mara, ako jo pride član plačati?

Pa tudi v marsikateri drugi organizaciji je precej zanemarjenosti. Gotovo, da poleg takega stanja v enem ali drugem oziru ni uspeha in da se tudi za list nihče ne briga.

Ako se povsod toži, da je članstvo v velikem obsegu reducirano, mislimo, da mora imeti ravno takrat organizacija največ posla. Zato je dolžnost članstva, da take organizacije, ki niso redne zopet vpostavi in izvoli delavne funkcionarje. Vsak pa se mora tudi sam zavedati, da je treba naročnino za list plačati, da ga zastoj ne more nihče pošiljati. Pri tem ni treba nobenih opominov, saj mora vsak sam vedeti, da se mora kupljeno blago plačati.

To naj bo resen opomin organizacijam in članstvu z naročilom, da vsak svoje takoj stori, ker ni nobena težkoča. Pričakujemo od vseh odziva!

Žrtve človeške družbe.

Vojni invalidi nismo samo žrtve svetovne vojne, marveč žrtve človeške družbe sploh. Premnogi pohabljeni so izvrženi, da ne smejo nositi naslova invalidi, kajti oni ne vedo, odkod so njihove bolezn, ker so prišli domov izčrpani, bolni, skoro na pol mrtvi od naporov strašne vojne, kjer so jih doletele, zastupitve s plinom, prehladi, ozeblina itd.? Danes ne morejo drugega dokazati kot bolezn, zato niso več invalidi, čeprav so bili 100 in več odstotni. O tem naj govori naslednja slika in po njej naj javnost presoja:

V okolici Novega mesta se nahaja 60 % voj. invalid (po prejšnjem zakonu, ker po novem ni več invalid), ki je odšel v vojno l. 1915 v jeseni, seveda zdrav, potem je bil pa kmalu ujet

na ruskem bojišču, ne da bi prišel samo en dan na dopust. Iz ruskega ujetništva se je vrnil domov l. 1920 meseca junija, seveda težko bolan in popolnoma izčrpan, tako, da je moral takoj leči v posteljo, v štirih dneh pa je že moral iskati zdravniško pomoč v bolnici. Njegovo stanje je bilo od dne do dne slabše, ter ga je obteževala tudi duševna bolest, kajti po 5 letih je šele zopet videl svojo ženo, in otroke, toda moral se je zopet ločiti od njih. Po nekaj tednih se je sicer vrnil iz bolnice, toda le za kratek čas, kajti bolezen ga je zopet močnejše zgrabila. Zopet je moral iskati pomoči v bolnici. Njega sedanje stanje je kritično, večinoma leži v postelji in zdravniki mu pripisujejo le še kratko življenje, kajti tuberkuloza deluje počasi a sigurno.

Iz tega je torej razvidno, da če je odšel mož zdrav v vojno, na dopust ni prišel niti en dan, da je bolezen dobil v vojni, pa naj bo že na ta ali oni način. V vojni je postal nesposoben, njegova ekzistenca je popolnoma uničena.

Vse to je jasen dokaz, da sedanja rešitev inv. vprašanja ni pravilna. To je pogreška, zato se moramo truditi, da se popravi.

Prizadeti invalid. Naslov v upravi.

Tovariši invalidi.

Kjerkoli smo odkrivali vojne spomenike padlim, kjerkoli se je započela kakšna plemenita akcija v prid najbolj bednim, kjerkoli smo se zbirali v prijateljskem veselju vsaj za par bežnih hipov, ste bili z nami, ste nas podpirali, z nami se žalostili, z nami se veselili. Posebno veliko vas je vedno poromalo z nami v divno Gorenjsko, k tisti Materi in Tolažnici, ki je vlivala in še vlivala balzam v vaše težke rane, dušne in telesne. Marsikaj vam je zagrenilo in vam še greni že itak težko življenje. Obupala pa večina izmed vas ni nikoli in zadivljeni zremo mi, vaši bojni tovariši, kako neustrašeno, vztrajno in neomajno se še borite za vaše svete pravice. Je to stara pravda, ki še ni dogmna in še niso zlomljene vaše sile in moči. Če le kdo, vam mi želimo iz srca največjih uspehov.

Vabimo vas tudi letos gori na Brezje 10. avgusta na naš skupen sestanek: vedno bolj se redčijo naše vrste, dih smrti, ki je tolikokrat dihnil v nas, postaja vedno bolj in bolj jak; našega predsednika Colariča in nešteto drugih ni več in kot zamolklo grmenje topov v daljavi, čujemo klice naših tovarišev, ki nam kličejo, nam migajo, nas vabijo v svoj večni objem, kjer je zmaga vesoljnosti in blažen mir pri Bogu.

Da nam ta korak v onostranstvu nekoč ne bo pretežak, da naši tovariši dobé oni sladek, konečen odpočitek, zato na Brezje k čudodelni Gospé, ki naj nam podvoji sile in moči, preminulim tovarišem pa naj sveti s sladkim svojim smehljajem.

Tovariši invalidi! Vojne sirote in vdove, kdor more, 10. avgusta naj po-
hiti na Brezje. Pevci pripravite se!

Glavni odbor Z. S. V. v Ljubljani.

Nov pravilnik o trošarini.

Na osnovi člena 73. zakona o trošarini je finančni minister predpisal in objavil pravilnik za izvršitev tega zakona. Pravilnik je zelo obsežen in podrobno obravnava predmete, ki so podvrženi trošarini od začeta njih proizvodnje pa do časa, ko se stavijo v promet in uporabijo. Trošarina se ne plača za predmete, ki so namenjeni za neposredno uporabo kralju, kraljici ali prestolonasledniku, bodisi da so domačega ali inozemskega izvora. Dalje se ne plača tro-

Naše doseganje stanje.

Prehodna doba iz stare na novo ureditev vprašanja vojnih žrtev kaže slabo.

Ne daje nam nobenih nad in postali smo zelo prizadeti.

Če gledamo od temelja vidimo, da le polagoma prihajajo rešitve, ki še v doglednem času ne bodo prevedle na nov stalež. Tisoče aktov čaka rešitve in vsak je nujen.

Velika večina rešitev prizadene in decimira naše vrste. Strogo motrenje hib, obzir na položaj in gmotno stanje, zadene skoro slehernega. Tako odpadajo bivši težki, polni in pretežki invalidi. Kako nesmiselno se nam zdi, ako vidimo pohabljenca ali bolnika, pa mu rečemo:

Ti nisi invalid! Nisi več priznan?

Pa tudi ako zadobi nadaljno priznanje, da se sme imenovati še invalid, mu poleg tega odpade skoro vsaka pomoč če le količkaj poseduje ali obratuje? Davek je merodajen, pa če imaš 10 otrok, tisoče dolga in samo revščino? Nesrečnež, ki je bil enkrat nečastno kaznovan pa za svojo odrezano nogo niti proteze ne more več dobiti. Človek ima dvojno kazen in koliko je druga hujša?

Na eni strani to, na drugi strani smrt in tako nas kmalu ne bo več.

Brez rešitve in končnega priznanja dokler se ne ve ali je sploh še invalid, vdova ali sirota ne more dobiti ničesar.

Ne le, da ne dobi nove invalidske pokojnine, brezpredmetna leži prošnja za odkupnino, za posojilo, za podporo, za učenje, za službo itd. Od ene strani tarnajo invalidi bolni na pljučih za sprejem na Golnik. Zanje je priznanje invalidnosti sporno in tudi ne dosežejo zdravljenja?

Drugi bi se radi usposobili za kako stvar, sedaj jih je šele pritisnila sila in potreba, službe nimajo? Skrbe jih otroci, ne morejo jih izobraziti, nimajo sredstev, posestva jim pa tudi ne morejo nuditi. Čakajo v upanju ako jim bo dana še kaka možnost in sredstvo, da se jim odpre kaka zaščita? Privatniki, privatne šole zavodi in zavetišča, se ne ozirajo dosti na vojne žrtve. Vsak jih zavrača na državno zaščito in pomoč. Službodajalci se najraje branijo invalidov baš zato ker so invalidi in pritožbe ne zaležejo.

Skoro prav je rekel nekdo, da je postalo ime »invalid« pseudoime.

Kamor se invalid obrne za kako stvar ima občutek kako ga sprejmejo z neko mlačnostjo.

To je invalidsko življenje.

Zato si želimo zboljšanja, vsaj kar je preobčutnega naj bi se nujno popravilo.

V kolikor more, si vsak invalid, vdova ali sirota pomaga toda mnogo jih njihov položaj pritiska na stopnjo navadnih beračev. Brez pomoči, brez službe in brez pravega zavetja potikati se, je bridko.

Čujemo, da se bo to in ono popravilo, zboljšalo in uredilo. Težko pričakujemo tega in čakamo v upanju.

šarina za predmete, namenjene za neposredno uporabo diplomatskim zastopnikom na našem dvoru: predmete, izdelane v inozemstvu, če se pošljejo skozi našo državo, in na predmete, ki se neocarinjeni vračajo v inozemstvo; dalje na predmete domače proizvodnje, ki se izvažajo v inozemstvo in na predmete za naučne svrhe.

Noben predmet, ki ni podvržen trošarini, se ne sme pustiti v prost promet in porabiti, če ni zanj plačana trošarina. Tro-

šarino je treba plačati tudi na predmete, ki se trošijo v samih tovarnah. Pri plačilu trošarine se ne more dati popusta, niti se ne more plačilo odložiti.

Velike tovarne in velika podjetja plačujejo trošarino vsakih 15 dni, vsak mesec, vsaka dva ali vsake tri mesece, kakor se posebej dogovore s finančnim ministrom. Pivovarne plačujejo trošarino na 6 mesecev. Na predmete, ki se uvažajo iz inozemstva, se plača trošarina pri uvozu, oziroma pri carinjenju. Na predmete, ki se izdelujejo doma, se plača trošarina pri davčnih upravah. Po posebnem odobrenju pa se lahko plača po poštni hranilnici. Trošarina se lahko tudi eksekutivno izterja. V Jugoslaviji sme proizvajati trošarinske predmete vsakdo, razen malih trgovcev, branjevcev, gostilničarjev in kavarnarjev, ki ne smejo proizvajati pijač, ako nimajo posebnih delavnic, popolnoma ločenih od lokalov za njihov gostilniški ali kavarniški obrat. Prepovedano je ustanovljati tovarne za špirit za dobo deset let, izvemšči v Srbiji, Črni gori, Dalmaciji in Sloveniji. Tudi zgradba tovarn za kvas je prepovedana za 6 let v vsej državi.

Drugi, posebni deli pravilnika govori o višini trošarinskih postavk za posamezne predmete. Tako se plača trošarine: na sladkor iz repe ali iz sladkornega trsa, rafiniran ali sirov 500 Din za 100 kg, na kavo 400 Din od 100 kg. Na pivo se je določila trošarina s posebnim pravilnikom od 12. julija 1929; na vino znaša trošarina 100 Din za 100 litrov; pod »vinom« je razumeti samo vino iz grozdja, če je prevrelo. Vinski mošt se ne smatra za vino, dokler ne prevre, toda najkasneje do 20. novembra. Če ima vino več ko 18 alk. stopinj, se smatra za špirit in se plačuje zanj trošarina po hektoliterskih stopnjah kakor za alkohol. Trošarina za vina se plačuje, ko se stavlja v promet ali v porabo, plačati pa jo mora prejemnik vina, na ekstrakte, esence in eterična olja z alkoholom, neglede kako se uporabljajo: 3000 Din za 100 kg; na električno razsvetljavo: na

svetiljke mesečno 10 Din, neglede na to, koliko časa se uporabljajo; na žarnice preko 10 do 12 sveč je treba plačati enkrat za vselej po 5 Din, na žarnice preko 32 sveč se plača 0.20 Din za vsako normalno svečo; na žarnice preko 15 do 40 vatov se plača enkratna trošarina 5 Din, na žarnice od 40 do 100 vatov se plača enkrat za vselej po 0.20 Din za vsak vat, a preko 100 vatov enkrat za vselej po 0.40 Din za vsak vat. Občine ne plačajo trošarine na žarnice in svetiljke, ki služijo razsvetljavi kraja, ako so žarnice nabavljene neposredno iz tujine ali od domače tovarne. Takih žarnic občine ne smejo prodajati, a tudi ne uporabljati za druge namene. Kdor želi uporabljati svetiljko za razsvetljavo, mora 24 ur prej pismeno javiti pristojnemu oddelku finančne kontrole in plačati pristojbino. Vsak nadaljnji mesec je treba plačati to trošarino 24 ur pred potekom meseca.

Na plin za razsvetljavo se plačuje na trošarini 0.20 Din od kubičnega metra. Ista trošarina se plača, tudi če je plin namenjen za kurjavo ali za pogon motorjev. Občine ne plačajo trošarine na plin, ki se uporablja izključno za razsvetljavo kraja. Na špirit (alkohol) se plača, če se prideluje v poljedelskih tvornicah špirita po 20 Din od hl stopnje, a po 23 Din, če se prideluje v industrijskih tovarnah špirita. Prav toliko se plača za špirit iz inozemstva. Na kvas se plača 4 Din od kg neglede na to, ali se proizvaja skupaj z drugimi fabrikati, ali sam. Na žganje se plača 14 Din za hl stopnje. Pri uvoženem žganju se plača ista trošarina poleg carine. Za žganje se smatra destilat in sadja. Izdelovanje žganja iz drugih stvari je dovoljeno samo v tovarnah špirita. Na očetno kislino, pripravljeno iz leša, se plača po 4 Din od 1 stopnje jakosti. Jakost določajo carinarnice oziroma finančne kontrole. Na bencin se plača trošarina 300 Din za 100 kg.

8.) Potrnilo o imovinskem stanju starišev in davčno potrnilo.

Prošnje morajo gojenci pisati lastnoročno, jih kolekovati za 5 Din in v prošnjah izjaviti, da pristanejo na vse

pogoje in posledice predpisane z naredbo šole in bodoče spremembe.

Ako bodo pozvani, potem naj gredo otroci v Kragujevac k sprejemnemu izpitu sicer pa ne?

Vprašanja in odgovori.

Invalidi oskrbovanci invalidskega doma v Moslavini stavlajo sledeča vprašanja:

1.) Ali je mišljeno pri tem, kar imajo invalidi I. do VI. grupe brezplačno zdravljenje za vse bolezni, tudi one, ki jih dobe v teku življenja tudi plombranje zob in zobne proteze?

2.) Čez koliko časa sme zaprositi invalid za drugi par ortopedičnih čevljev, ako je prejel dosedaj samo en par.

3.) Ali vsebuje kazenski zakon kako možnost izbrisa kazni radi koristoljublja? Ako obstoji možnost, kake priloge je treba priložiti?

4.) Kje in na kak način naj si preiskrbi invalid potrebne dokaze, ako ga je sodišče reduciralo?

Odgovor:

ad 1.) Brezplačno zdravljenje se vrši samo v bolnicah (§ 18 inv. zak.). Bolnice pa ne popravljajo zob, toraj ta pravica ni združena z brezplačnim zdravljenjem.

Protežna delavnica sicer plača zobne proteze, toda le onim invalidom, ki imajo izgubo zob kot vojno poškodbo.

ad 2.) Trajanje čevljev po § 14 inv. zakona je smatrati tako, da dobi invalid nove čevlje, ako ima ortopedične, to je napravljene po obliki noge, po osmih mesecih, ako pa ima protezne čevlje, to je navadne čevlje na protezi, pa po enem letu.

Ta čas pa se navadno v protežni delavnici podaljša, ker invalid umeri čevlje in bi jih moral dobiti v predpisanem roku, delavnica pa jih po več mesecev izgotavlja. Mesto, da bi se rok štel od umeritve, se šteje od prejema čevljev tako, da dostikrat preteče skoro dvakrat po 8 mesecev.

Ako je invalid prejel sploh šole samo enkrat čevlje ima vseeno pravico na druge, neglede na to, ako jih več let ni potreboval, seveda pa ne more zahtevati za ta čas ničesar za nazaj.

ad 3.) Nov kazenski zakon daje možnost izbrisa kazni in se je že več invalidov in vdov tega poslužilo.

Zakon pravi:

»Po preteku petih let, odkar je bila kazen prestana, zastarana ali odpuščena, sme izbrisati sodišče na prošnjo osebe, ki je bila prvič obsojena, s svojo rešitvijo za bodočnost tudi obsodbo, izre-

čeno zoper njo, z vsemi njenimi zakonitimi posledicami, če se je v tem času dobro vedla in če je oškodovancu po možnosti povrnila škodo, povzročeno s svojim dejanjem. Toda z izbrisom obsodbe se ne smejo žaliti pravice tretjih oseb do povračila škode.

Pripomnimo, da take prošnje niso kolekov proste, pač pa jih je treba kolekovati za 25 Din.

ad 4.) To vprašanje je čudno. Kje in na kak način naj si invalid preiskrbi dokaze? Tam kjer jih dobi, potem naj bo pismeno, ustmeno ali po posredovanju? Glavno je vprašanje kaj je treba dokazovati, ker je to jako različno.

Vprašanje: Kores Franc 70 % invalid je dobil od okrajnega sodišča odluko, da mu ne pripada invalidnina. Sedaj pa ni nobenega vprašanja, ne listin nazaj in nikamor ni pozvan. Kaj je za storiti in kam naj se obrne?

Odgovor: Čakati je treba, da mu invalidsko sodišče iz Ljubljane pošlje pravo rešitev. Ako ne bo pravilna, bo imel 15 dni čas pritožbe. Rešitev bo takrat, kadar pride njegov akt po številki na vrsto. Obratiti se ni treba zato nikamor.

Vprašanja Krajevnege odbora iz Novega mesta:

1.) Ali pripada vojni siroti, koje oče je podlegel poškodbam, pridobljenim v svetovni vojni, invalidska podpora, ako se je nje mati, odnosno vdova po umrlem bojevniku, ponovno poročila? Imamo tak slučaj, kjer bi se rada vojna sirota izučila šivilje, pa tega vsled siromaštva ne more. Prosimo za navodila, kaj nam je treba tozadevno ukreniti?

2.) V smislu § 18 novega invalidskega zakona imajo invalidi, zaščiteni po tem zakonu, pravico do brezplačnega zdravljenja v bolnicah, ki jih odredi pristojni zdravnik.

Ker zahtevajo nekatere samoupravne in privatne bolnice plačilo za zdravljenje in postrežbo vojnih invalidov v takih bolnicah, odrejenih po uradnem zdravniku, prosimo za navodila, kako postopati, da bode poravnava teh stroškov prevzela mesto invalidov, država sama?

Odgovori: ad 1.) Sirota, katere mati vojna vdova se vnovič poroči, se potem smatra kakor popolna sirota brez obeh starišev. Invalidnina se ji prisodi

Natečaj za sprejem gojencev v vojaško obrtno šolo v Kragujevcu.

Prejeli smo tozadevni razpis, iz katerega posnemamo:

Sprejme se 80 gojencev, ki se bodo vzdrževali na državne stroške. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 10. avgusta l. l. s sledečimi dokumenti:

1.) Občinsko spričevalo, da je naš državljan, koliko jih je v družini ter ako stariši niso več živi, za kakšnimi boleznimi so umrli?

2.) Zdravniško spričevalo, ki mora navajati: obseg, višino, težo in ostalo zdravstveno stanje osobito pljuč in srca.

3.) Rojstni list. Kandidat mora biti najmanj 12, a ne več kot 15 let star?

Za doseg starosti se računa dotično koledarsko leto.

4.) Spričevalo, da je dovršil najmanj »s prav dobrim uspehom« osnovno šolo ali z dobrim uspehom kak razred srednje ali višje osnovne šole.

5.) Nravstveno spričevalo ako ne prihaja direktno iz šole? Prekinjeno ne sme biti nad 1 leto.

6.) Dovoljenje roditeljev ali varuhov za vstop.

7.) Obvezo, da pristane na vse predpise šole in sicer na obstoječe in bodoče naredbe šole. To obvezo odobre tudi stariši ali varuhi.

LISTEK.

Leonhard Frank:

Vojna vdova.

Prevaja Mile Klopčič.

To je bilo strašno vprašanje. Vprašanje, obdano od režečih se pošasti, ki niso pripustile nobenega odgovora.

»Pravim vam: vsako delo omogoča nadaljevanje vsakodnevnih moritev v množicah in je zato ključavnica, ki danes struži vijak, morilec, — vi pa kričite: saj vendar moramo služiti, živeti, jesti in zato delati.»

»Toda tega ne smete. Delati ne smete. Delo je danes umor. Smrtno ogrožena ljubezen, propadajoče človečanstvo, ki je izvolilo natakarija, ga dvignilo iz morilske blaznosti te dobe in mu položilo v usta besedo, ga je razsvetlilo, da mu je večna duša, vsem vidna, stopila v široko odprte oči:

»Od tega hipa naj počiva vse delo. Zakaj vse delo bi služilo še tej dobi organiziranega umora. Doba egoizma in denarja, organizirane sile in laži je v tem belem hipu, je v nas samih pravkar doživela svoj konec. Med dve dobi se vriva odmor. Vse počiva. Čas stoji. Mi pa pojdemo preko zemlje, skozi mesta, po cestah in ponavljajmo v duhu bodoče, nove dobe, dobe ljubezni, ki se je pravkar pričelo, vsakomur: **Bratje smo si. Človek je dober.** To naj bo naše edino opravilo v odmoru med dobama. S tako prepričujočo silo vere bomo govorili: **Človek je dober**, da bo sleherni, ki ga nagovorimo, začutil v svetlem vzdrhtenju globoko v sebi zasuto čuvstvo **človek je dober** ter

nas naprosil: **Moja hiša je tvoja hiša, moj kruh je tvoj kruh.** Spričo najstrašnejšega skrunjenja človeštva bo val ljubezni odpiral srca ljudem.»

In če bo desetmilijonski umor, ki ga je sleherni izmed nas sokriv, zahteval od nas mučeništva, če bodo sovražniki človeštva nastavili silo proti nam, potem si bomo rekli: **Ubijali smo, trpeli, krvaveli, garali za napačne, zlagane ideale, postali smo krivci, morilci; hočemo se očistiti grehov, hočemo se proti nam naščuvanim bratom, armadi sile, pokazati kot mirna, nepremagljivo močna armada duha in pobratenja, pripravljena trpeti za večno neusahljivi ideal človeštva: za ljubezen.** In naši bratje bodo spričo naše vere v dobro v človeku nenadoma nosili v svojih očeh vprašanje, ki je obenem odgovor: **človek je dober.**

Človek je dober. Dober je. Pojdite, vsak na svojo cesto, v hišo, pozvonite in potrskajte. In oznanujte stavek nove dobe: **Človek je dober.** ... Stojte, transmisije! Stojte, stroji! Delo počivaj! Čas stoji. Ognjevitve pesmi ljubezni preletaja mesta, odpirajo srca, vrata palač, skladišča. In človeške roke, ki so služile umoru, objemajo brata... In če potem v tem duhu spet pričnemo delati, ne bo več naše delo moritev, marveč darilo za brata, in njegovo delo darilo za nas... Zdaj, delo, počivaj! Čas stoji. Odmor med dvema dobama je prišel.»

Obraz agentove vdove je bil od divjega žrtvovanja prepaden; otrok v njenem životu se je gibal.

Tedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega: brkat gospod je planil iz svoje

elegantne kočije, stopil na kozla in zakričal:

»Izdajalec dežele! Izdajalec domovine! Proč z lopovom, ki hoče preprečiti zmago, ki hoče preprečiti vztrajanje našega naroda!« Iz ust so se mu cedile pene besnosti.

Beli profil množice se je obrnil k brkatemu gospodu.

Ta je sunil svoje pesti predse, jih vil nad glavami množice, jih sunil kvišku in se udaril ž njimi na svoje prsi:

»Moj edinec je padel. Na polju časti! Mrtev je. In ta bledekavi lopov se drzne, ščuvati ljudi proti domovini. Tisočkratno smrt temu podkupljenemu capinu, ki hoče preprečiti zmago! Zaman bi bil umrl moj sin. Zaman bi bili umrli vsi sinovi in očetje. Milijoni bi bili padli zaman. Vsa kri bi bila zaman prelita, če ne zmagamo.« Potegnil je revolver iz žepa.

Nikdar še ni bilo na trgu tako tiho.

Natakarija je dejal: »Moj mladi sin je padel. Zaman bi tekla njegova kri, zaman bi tekla vsa kri, če bi v tem kipečem rdečem morju tudi tokrat ne ugasnilo načelo egoizma, zaman, če bi se tudi po tej vojni ne mogla dotakniti človeškega srca ljubezen. Zaman vse skrunjenje človeštva, ki zatemnjuje nebo, če bi laž, sila, če bi umor rodil... zmago. Za noben narod ni konec in novi začetek poniževanje, marveč pobratenje vseh narodov... pobratenje, ki sklepa v sebi silen sijaj, tišino, človečanstvo in radost do življenja.«

Brkati je bil ves iz sebe. »Lopov! In domovina? Naša sveta domovina? Naši najsvetejši zakladi? Naša domovina?«

V čokati vdovi je iznenada zakipel

teman, neukrotljiv srd. Mnogoglasni protestni krik, ki ga je bila ona sprožila, je planil ter se šele k svojemu koncu razsul v svetel kroh in posmehljiv krik: »Najsavetejši zakladi!«

Zarja prihajajoče dobe je udarila brkatega v strmeči obraz: položil je browning poleg sebe na kozla.

Natakarija je mehko dejal: »Domovina je ulica, v kateri smo se kot otroci igrali v mraku, je omizje, ki ga nežno razsvetljuje petrolejka, je izložba kolonijalnega trgovca v sosednji hiši; domovina je oreh na vrtnu, ki smo čakali njegovih plodov, je rečna dolina, ovinek rečne doline; domovina je stara, siva lesena dver na zadnji strani vrta, je vonj jabolk, ki se pečejo na peči, je vonj kave in pogače v topli hiši staršev, je ozka steza na travniku, steza, ki vodi v mesto nazaj ali iz mesta, je hoja po tej stezi, je otroška pesem, ki izzvnevna, je večerno zvonjenje nekega dne našega detinstva... Za ljudi je domovina spomin na radostne trenotke otroških let, spomin na poglede v bodoče življenje, lepe že radi upanja.«

Zdajci, ob pogledu v obraz množice, je strahotno jasno spoznal, da je pri pretežni večini tudi te spomine načela neprestana življenjska borba, trpljenje vojne, mržnja proti njenim povzročiteljem. Začutil je, da zdaj še ne more beseda ljubezni prodreti do osirotilih, od mržnje skrčenih src vdov. Le nekaterim se je spet predramil iskajoči otroški pogled, ki se je oziral v preteklo življenje.

In ko je hotel brkati oživeti vdovam že izumrla čuvstva za domovino z besedo »nacijonalno«, je iz natakarije-

po § 33 inv. zakona (glej peti odstavek tega paragrafa).

Težje pa je doseči kako vzdrževanje, da bi se mogla deklica izučiti za šiviljo. V invalidski zavod deklic sploh niso sprejemali, sicer pa je invalidski dom ukinjen. V kolikor se bo mogla vzdrževati z invalidnino, zaprosi pa tudi lahko za izredno učno podporo Ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

ad 2.) Državne bolnice ne smejo računati zdravljenja, ako se vrši za vojno poškodbo, pri invalidih od 60 do 100% z dodatkom pa tudi za druge bolezni. Če pošljejo račun, naj se ga s posebno vlogo zavrne. Privatne bolnice pa niso dolžne zastoj zdraviti, zato jih tudi n. treba drugače vporabljeni, kot v izredno nujnih slučajih. Ako je šel invalid sam od sebe v privatno bolnico, da mu ni bila direktno odrejena, potem je odgovoren za stroške. Lahko zaprosi ministrstvo soc. politike in nar. zdravja za povračilo ali podporo, ako mu ne bodo zavrnilo z motivacijo, da bi šel lahko v državno bolnico? Invalidi od 30—50% pa morajo za bolezni, ki ne izvirajo iz vojnih poškodb plačati zdravljenje. Ravnotako nimajo brezplačnega zdravljenja vdove, sirote ali družine invalidov, ako niso pohabljeni? Pohabljenost je treba pojmovati tako, da so od rojstva ali od poznejših poškodb stalno na telesu pokvarjeni in niso sposobni za delo.

Vprašanje Košmrl Ivana iz Št. L. narta:

1.) Kako se računa trajanje ortopedskih, proteznih čevljev itd., ali od dneva naročila oziroma meritve, ali od dneva prejema?

V § 14 inv. zak. ni tozadevno ničesar omenjeno, ali se računa trajanje od dneva naročila, ali od dneva prejema.

V listu »Vojni invalid« z dne 17. aprila t. l. pod točko 12 se tudi zavzema naslov, naj bi se trajanje proteze ali čevljev itd. računalo od dneva naročila oziroma meritve, ne pa od dneva prejema.

2.) Ali ima vojni invalid, ki ne more hoditi, pravico na povračilo stroškov za prevoz vsled oddaljenosti do železniške postaje, ko potuje v svrhu zdravljenja, ali popravila proteze itd. na poziv oblasti, in kako se pri tem vpoštevava z ozirom na siromašnost ter odstotek pohabljenosti in kdo ima tozadevne stroške povrniti?

§ 26/4 inv. zak. omenja v navedene svrhe samo siromašne invalide I. skupine, katerim bi mogla preskrbeti voz občina, iz katere invalid odhaja.

Odgovor: ad 1) smo danes že na neko drugo tozadevno vprašanje po-

vega nenadnega obupa, da bi mogel uvesti v srca ljubezen, bruhal srce, ki je ponesel v množico besede:

»Internacionalno je vse, kar je veliko: umetnost, misel, vera, čustva, življenje, smrt.«

In dvajsetletni je zakričal: »Imamo nacionalne banke, nacionalne jedi, registrirane blagajne »National«, nacionalne himne.«

Ves raztogoten je brkati izgubil jezik, ni mogel najti nasprotnega dokaza, da je tudi jezik nacionalen, ter je avtomatično segel po browningu, da bi z njim dokazoval.

Čokati vdovi s petrolejsko posodo je bil brkati s svojo kočijo preeleganten. Še predno je utegnil odpreti usta in dvigniti browning, je nejevoljno zakričala: »Drži gobec, ti!« Rekla je to s kretnjo, ki je sunila sto pesti kvišku. Planila je h kozlu, splezala nanj.

Njegov besni krik: »Izdajalska sodrga! Zapro vas. Vse vas zapro!« je dal znak, da so vsi planili na brkatoga, tako da je strel, ki je veljal natakarju, poletel poševno navzgor in zadal zvonic.

Krik je zvenel nekaj hipov. »Nas ne morete zapreti. Milijonov vojnih vdov ne morete zapreti.« Pramen petroleja je brezbarvno brizgnil skozi zrak.

Konja sta se vzbela. Kočija je svetlo in barvno gorela. Konja sta zdvijala z njo preko trga in po cesti navzgor. Vihrava množica ji je sledila.

Čokata vdova je stala na kozlu sredi zubljev ter se ruvala z brkatim.

Več vdov in mater je obotavlja se ostalo na trgu. Še so imele v očeh veliko vprašanje.

jasnili. Dostavljamo le, da Protezna delavnica računa rok od dneva prejema in ne naročila proteze. Proti temu smo že intervenirali toda do sedaj brez uspeha. Krivda je, ker je delavnica preobložena.

ad 2.) Pravice za prevoz do postaje nima noben drug invalid kakor 100% z dodatkom. Stroškov prevoza sploh ne povračujejo, pač pa mora za to skrbeti občina iz lastnih sredstev.

Invalid tov. Malačič Karel iz Kančovec 43 prosi pojasnila v sledeči zadevi:

Oktobra 1929 sem predložil vse dokumente tajniku Krajevne organizacije za prijavo po novem zakonu. Pri okrajnem sodišču v Murski Soboti sem zvedel, da moja prijava ni bila vložena. Šele meseca aprila t. l. sem predložil sodišču sam ponovno vse dokumente. Tajnik pravi, da naj čakam, ne dobim pa nobenega odgovora, niti ne morem dobiti proteze. Kaj mi je storiti?

Odgovor: Prijavo ste zamudili in po invalidskem zakonu vam bo sodišče gotovo odbilo pravice. Smatramo pa, da morajo biti za krivice storjene po drugih osebah izjeme, zato je treba, da se za tozadevno odločbo obrnete s prošnjo na Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu.

Naše gibanje.

Udruženje invalidov Krajevni odbor v Celju je 18. avgusta 1928 pod br. 487 zaprosil za koncesijo avtobusnega prometa na progah: Celje — Šoštanj in Celje — Podsreda in nazaj.

Veliki župan mariborske oblasti je to prošnjo z odlokom O. h. 725/1 od 30. aprila, ki smo ga dobili 22. maja 1929, odbil. 10. junija 1929 se je pod brojem 443 krajevni odbor na kompetentno mesto pritožil.

Dne 16. julija 1930 je prispelo rešenje kraljeve banske uprave odd. VIII. No. 4629 od 20. junija 1930, s katerim se prošnja končno odbije in podpisani odbor obvesti, da proti tej odločbi ni nadaljnega priziva.

Kakor se vidi, se je prošnja vlekla čez dve leti, in so med tem te proge že davno oddane drugim prosilcem, dasiravno je bil Krajevni odbor UVI v Celju eden prvih, ki je za te proge zaprosil, sploh ima pa po zakonu prvenstveno pravico. Kraj. odbor Celje.

Iz tajništva v Mariboru. Članom Krajevnega odbora Udruženja vojnih invalidov v Mariboru se sporoča, da se od 4. do 16. avgusta t. l. ne bo uradvalo, ker je tajnik tov. Pravdič vsled nujno potrebnega zdravljenja odsoten. Dvig članskih knjižic in poravnava

Agentova vdova je nosila v svojem boleznem, sproščenem obrazu nepojmljivo globok sijaj tihe pripravljenosti, ko je stopila k natakarju, ki je izčrpan slonel v somraku ob zidu in prisluškoval fanatičnemu, zmagovitemu kričanju vojnih vdov, ki je pojemale v daljavi. Zdelo se mu je, da razločuje rastoči, vžigajoči krik čokate vdove.

Ozrl se je v agentovo vdovo, ki je v silnem sproščenju stala pred novim začetkom, odsotno kakor pred zibeljo, ki ona sama leži v njej.

Poslušal je zelo daljno pokanje strel. Spet je bilo slišati rastoče kričanje v daljavi, slabotno kakor brenčanje muhe.

Prebujenje je zapisano ljudem na čelih; in kar je na čelih ljudi se uresniči. Trg, ki ga je bil zapustil hrup, je bil videti izrabljen.

Somrak, zrak in življenje je rodilo na njem tih trenutok. (Konec.)

LEVANTE

mednarodna špedicijska družba z omejeno zavezo
LJUBLJANA
Kolodvorska ulica št. 30

se priporoča cenj. invalidom, obrtnikom in trgovcem, ki dobivajo kako blago iz inozemstva, za posredovanja, špedicijo, zacinjenje l. t. d. Izvršuje naročila hitro, točno in poceni.

članarine. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru poziva v svrhu poravnave članarine in dviga članskih knjižic sledeče člane: Dornig Peter, Zgonc Franc, Kranjc Josip, Kolman Anton, Puppis Ivan, Seršen Josip, Kinrad Anton, Rep Avgust, Derganc Ivan, Lavrič Alfred, Šuman Lovrenc, Brumen Alojz, Ostruh Ivan, Murmaier Rudolf, Stanitz Josip, Puklič Ivana, Rigler Franciška, Kauran Kunigunda in Bobič Marija. Uradne ure so vsak ponedeljek, sredo in soboto od 9.—11. ure na Rotovškem trgu 1.

Še enkrat opomin na vse zamudnike za poravnavo članarine. Krajevni odbor mariborski je v zadnji številki našega glasila pozval vse zamudnike, da naj takoj v smislu naših društvenih pravil poravnajo zaostalo članarino. Temu opominu se jih je sicer nekaj odzvalo povečini pa je opomin naletel na gluha ušesa, zlasti pri onih, ki so uživali največje privilegije in organizacijo nujno rabili o priliki lanskijh prijav. Vsi ti so izjavili, da hočejo biti redni člani, hvaležni pa hočejo biti tudi Udruženju, da se je zavzelo za njihova rešenja.

Edina naša tolažba je, da bo prišel čas, ko bodo vsi dotični (danes jih ne maramo imenovati) prišli prosit za razne nasvete ali da želijo ene ali druge pomoči. Udruženje jih bo kratko malo odklonilo, ker je samo članom na razpolago. Upamo, da smo s tem jasno odgovorili vsem zamudnikom.

Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru opozarja vse člane in naročnike našega glasila »Vojni Invalid«, kateri se preselijo ali šele nameravajo preseliti, da naj spremembo bivališča vedno pravočasno prijavijo pri svojem Krajevnom odboru, to pa radi tega, ker se je ugotovilo, da mora upravništvo lista večkrat Krajevni odbor obveščati, češ, da je list vrnjen s pripombo, da se je naslovnik preselil ali odpotoval?

S tem naročniki povzročajo upravništvo, kakor tudi Krajevnom odboru nepotrebne stroške in delo. Seveda, da se v tem primeru naročniki pritožujejo, da lista niso dobili ali pa nekateri dobijo po dva ali tri liste naenkrat.

Opozarjamo in naprošamo vse člane in naročnike, da vsako spremembo takoj prijavijo Krajevnom odboru pisмено ali pa osebno med uradnimi urami vsak ponedeljek, sredo in soboto od 9.—11. ure Rotovski trg 1, potem pa upamo, da bo funkcioniralo brez pritožb.

Velika dobrodelna invalidska tombola. Krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov v Mariboru sporoča že danes javnosti in članom tega odbora, da priredi v nedeljo dne 5. oktobra ob pol 15. uri na Trgu Svobode v Mariboru veliko javno tombolo radi podpore za božičnico vsem najrevnejšim rednim članom. V prvi vrsti pridejo v poštev vsi oni člani, ki so poravnali do 30. junija t. l. članarino za leto 1930 in sicer po čl. 7b) naših društvenih pravil.

Članstvo pozivamo in naprošamo, da naj pridno agitira in pomaga k čim večjemu uspehu te prireditve, ker bo v prid vsem, ki rabijo od Udruženja materijalne in finančne pomoči.

Poročilo iz občnega zbora v Gorjah. Ker pozimi ni bilo vdeležbe, se je vršil ponovno občni zbor dne 8. junija t. l. v društveni dvorani. Za predsednika obč. zbora je bil izvoljen tov. Zajc, za zapisničarja pa tov. Peterman. Predsednik organizacije tov. Cundrič je službeno odsoten. Kake prireditve med letom ni bilo ker ljudje nimajo zaslužka.

Tajnik poroča, da je bilo dosti sitnosti s prijavi — ker je vsak prišel zadnje dni s pomanjkljivimi prilogami. Izvoljen je bil odbor iz tov. preds. tov. Zajc, podpredsednik tov. Cundrič, tajnik in blag. tov. Peterman, odbornika tov. Lipove in Arh, nam. vdova Pristov in Jensterle. Nadzorni odbor tov. Slivnik, Šimnic in Ambrožič, nam. tov. Ferjan in Polc.

Pri slučajnostih so bili opominjani oni, ki dolgujejo članarino. Ako je ne plačajo, bodo izbrisani. Najpotrebnejšim se je razdelila podpora. Sklenilo se je popraviti spomenik padlim tako, da se postavi na vrhu namesto granate vojak-borec.

Krajevni odbor v Ormožu pozivlja svoje članstvo, da naj v najkrajšem

času poravna članarino in naročnino za Vojnega invalida. Pol leta je minulo, pa jih še veliko dolguje za cel čas nazaj, še manj pa so plačali za naprej. Skrbite za točnost.

Zapustil je zopet dolino gorja v najlepši moški dobi 38 letni vojni inv. Josip Aškerc iz Celja. Ob skupnem zdravljenju na Golniku l. 1929 pač nisem mogel verjeti njegovi lastni izjavi, da bo tekom tričetrt leta zapustil to solzno dolino. Večkrat je prihajal v mojo sobo, a vselej z nasmehom na ustih, ter se je delal korajžnega. Ne bi verjel njegovim izjavam, da nisem zvedel bridke resnice. Dotrpel je muke, ki so mu bile namenjene, a ni dočkal rešitve po novem inv. zakonu. Mi tudi pričakujemo rešitve za pokojnino že leto dni, pa še ne vemo, kaj bo z nami kljub temu, da smo bili pregledani že meseca decembra 1929? Še bolj težko pa čakamo na rešitev za zdravljenje na Golniku že pol leta in ne vemo, kaj je temu vzrok, da ne dobimo dovoljenja za zdravljenje? Zato prosimo vsi trpeči na pljučih gospe merodajne činitele za rešitev prošenj za zdravljenje na Golniku. Ti pa počivaj v miru dragi tovariš! Tudi mi pričakujemo svetovne zdravnice... smrti, ki jih je že mnogo ozdravela, in tudi za nas pride čas večnosti.

Pozivljamo, da se zglesi tov. Kratil Josip, kinooperater, ki potuje okoli s kinom. Pri Oblastnem odboru je njegovo invalidsko uverenje dostavljeno od celjskega vojnega okruha. Kjer se tov. Kratil sedaj nahaja, naj ga tovariši opozore na ta poziv.

Invalidom celjskega vojnega okruha v vednost. Zadnjič smo vsled nesporazuma s Krajevno organizacijo v Šmarju pri Jelšah napačno poročali glede udeležbe pri nadpregledih ker smo rekli, da naj gre vsak pri svoji občini.

Popravljamo, da naj se vsak drži istega reda, kakor je pozvan od vojnega okruha, ker brez poziva ne bo nihče pregledan.

Kakor se glasi poziv tako naj se odzove.

K Ljudski samopomoči društvu za podporo po smrti pristopijo vedno bolj tudi vojne žrtve. Kdor noče zamuditi te koristne podporne akcije, naj se oglasi pri tov. Tomcu Stankotu, tajniku Oblastnega odbora udruženja vojnih invalidov v Ljubljani.

Iz upravništva.

Radi kontrole, katero morajo izvršiti pristojni Krajevni odbori med svojim članstvom, objavljamo, da so bili vrnjeni od pošte izvodi našega zadnjega lista od sledečih naročnikov:

1. Bevc Anton, Levč 72, Petrovče, nepoznan; 2. Orel Edvard, Strma ul. 11, Maribor, odpotoval; 3. Deučman Maks, Strma ul. 15, Maribor, odpotoval; 4. Pungartnik Marija, Mlinska ul. 3, Maribor, nepoznana; 5. Plešnik Mirko, brusač, Gledališka ul. 9, Celje, odpotoval; 6. Purk Ivana, Ob Bregu 12, Maribor, odpotovala; 7. Jerala Josipina, Emonska c. 10, Ljubljana, umrla; 8. Vrhunc Fortunat, Bohoričeva ul. 5, Ljubljana, nepoznan; 9. Zdošek Martin, Invalidski dom, Ljubljana, odpotoval; 10. Kep Anton, Grušova 37, Sv. Marjeta ob Pesni, nepoznan; 11. Ertl Franc, Studenci, Radvaniška ulica 41, Maribor, nepoznan; 12. Zrimski Anton, Murska Sobota, n. esprejme več; 13. Majcen Ivan, Bevško 40, Trbovlje, ne sprejmem; 14. Ušlaker Alojzij, združilščec Golnik, nepoznan; 15. Miklič Alojzij, združilščec Golnik, umrl; 16. Skamen Franc, Lahovo 6, Vojnik, nepoznan; 17. Eržen Anton, Huje, Kranj, ne sprejme; 18. Stern Ivan, Kočno, Laporje, nepoznan; 19. Remc Franciška, baraka 9/43, Ljubljana, nepoznana; 20. Jocković Ivan, Brežina 7, Brežice, nepoznan; 21. Sedjavšek Vencelj, Prešernova 10, Celje, nepoznan; 22. Verdelj Anton, Teharje 28, Teharje, ne sprejme; 23. Podojsteršek Franc, Moslavina, Popovača, umrl; 24. Lužnik Franjo, Kamnica 3, Maribor, nepoznan; 25. Meglič Henrik, Lajtersberg 179, Maribor, se preselil; 26. Pečar Franc, Podkoren, Kranjska gora, ne sprejme; 27. Muršec Franc, Vel. Žimica 7, Sv. Barbara v Sl. g., ne sprejme; 28. Duh Katarina, Orehovski vrh 26, G. Radgona, ne sprejmem; 29. Vidic Tomaž, St. Rupert 37, Laško, ne sprejme; 30. Török Josip, Slhovce 90, Bogatajci, nazaj; 31. Kovač Marija, Črenšovec 136, Črenšovec, ne sprejme.

Poročil se je podpredsednik Oblastnega odbora tov. Metlika Ivo, državni uradnik v Ljubljani z gdč. Merala, učiteljico iz Kočevja. Želimo mu mnogo sreče in izražamo najiskrenejšo naše čestitke.

Zagorje. Tukajšnji krajevni odbor je razdelil na svoji redni seji dne 7. III t. l. lastnih Din 2250.— in dne 22. VI. Din 1200.— podpore, od O. O., ki je upošteval slabe razmere v rudniških revirjih, ter nam priskočil na pomoč. Vsled

tega se najiskrenjeje zahvaljujejo za nakazano podporo sledeči člani in članice:

Po Din 100: Ranzinger Marija, Frilin Ana, Prosenc Paula, Lanegger Marjeta, Godlar Josip. Po Din 80: Grošelj Jakob, Vidrgar Karol, Vidrgar Ivan, Dolanc Jernej. Po Din 50 Lipovšek Franc, Mladkovič Ivan, Steiner Franc, Veber Franc, Burkelc Jožefa, Novak Jože, Sekovšek Ferdo, Majdič Marija, Brate France, Humšek Marija, Medved Alojzija, Zupančič Magdalena, Podbregar Marija, Kolovrat, Perko Jera, Vozelj Alojzija, Škornik Franca, Račić Helena, Palčić Jožefa, Vučić M., Matko Ana, Lebar Alojz, Kolenc Amalija, Klančar Franca, Jevšnik Ana, Hace Ana, Barlič Ivana, Krašovec Rudolf, Jerman Janez, Pikelj Matija, Golčnik Jernej, Borštnar Franc, Prašnikar Miha, Lipovšek Ivana, Štrucelj Franc, Renko

Jože, Reklavc Alojz, Peršina Ivan, Ocepke Jože, Medved Anton, Lamšek Peter, Kotar Pavel, Lenič Ivan, Ključevšek Janez, Jeršin Josip, Čebin Franc. Po Din 130: Lebeničnik Franca, Prosenc Karol. Po Din 90: Grošičar Ivana in Irt Franc 30 Din, skupaj Din 3450.—

Krajevni odbor pozivlja vse one obdarovance, kateri še niso dvignili podpor, da se javijo s članskimi knjižicami pri blagajniku, sicer se ne izplača nikomur. Radi kontrole se v knjižicah vpiše: kdaj se je komu podelila pomoč. Tudi se pozivljajo oni člani, kateri so že podporo prejeli v času od 1. marca do 25. maja t. l. in niso imeli članskih knjižic, da se zglasijo z njimi pri blagajniku. Oni člani pa, kateri še dolgujejo naročnino in članarino se pozivljajo, da poravnajo svojo obveznost.

Politične in druge beležke.

Vojne žrtve proti novi vojni. — VI. kongres mednarodne delovne skupnosti Zveze vojnih žrtve se je zaključil s tem, da so bile sprejete tri resolucije. V prvi resoluciji se zahteva gotovo smotreno sodelovanje vojnih žrtve in vojnih udeležencev pri moralni razorožitvi. Odbor kongresa se pozivlja, da nastopi proti vojnemu hujškanju in da pripravi manifestacije, v katerih izjavljajo vojne žrtve in vojni udeleženci trdno voljo, da bodo preprečili vsako povrnitev vojne. Zadnja resolucija govori o položaju vojnih pohabljenecv v Romuniji, Češko-slovaški in Avstriji in o novi preцени poškodb v svrhu zboljšanja invalidnine.

Francozi se boje nove trozve. Ob 16 letnici smrti Jauresa je imel socialist Paul Boncour v Carmauxu govor, v katerem je navajal, da je zelo vznemirljen radi političnega položaja. Izpraznitvi Porenja je sledila v Nemčiji prava eksplozija nacionalizma. Italijanski fašizem povzroča vedno nove provokacije. Odgovori na Briandov memorandum, ki so večinoma zelo mlačni, kažejo, kako strašne so težkoče za dosego trajnega miru.

Tudi Herriot je izjavil v Villefrance, da ga skrbi položaj v Nemčiji. Zastavil je vprašanje, ali ne bo rezultat volitev v nemški državni zbor morda zopet poživil staro alianco med Rimom, Dunajem in Berlinom in s tem zvezo, ki bi lahko dovedla do vojne.

Nemčija se oborožuje. »Lidovi listi« prinašajo poročilo o oboroževanju Nemčije, ki bi po mirovni pogodbi smela imeti le sto tisoč mož vojske, 84.000 pušk in 80.000 karabink. Toda v resnici ima nemška vojska že 300.000 pušk, 20.000 mitraljez, 19.000 trdnjavskih topov in 2000 poljskih topov. Razen tega imajo Nemci namesto dovoljenih 450.000 nabojev že 2 in pol milijona, ki so jih dobili iz Rusije. Fabrikacija ne ponaha

va. Vojno zračno brodogradje se lahko takoj sestavi iz modernih zrakoplovov. Prav tako je vse skrbno pripravljeno za plinsko vojno. Nemčija tajno izdeluje velike topove in tanke. Reichswehr ima posebne oddelke, ki so v stalni zvezi z neko moskovsko tvornico. Ta je dobila za vojni material, ki ga je izdelala in dobavila v letih 1923 do 1926 70 milijonov mark. Ruska tvornica je pod nadzorstvom nemških oficirjev. Na francoski meji se grade prometne zveze samo s stratežnega vidika.

Žetev v Jugoslaviji. Po podatkih kmetijskega ministrstva se računa na ta-le rezultate letošnje žetve (v meterskih stotih): pšenice 24.223.371, ječmena 4.187.009, rži 2.428.958, ovsu 3.414.978. Z ozirom na lansko žetev, je letošnja kvantitativno veliko manjša. Lanj je bila nastopna: pšenice 25.854.647, ječmena 3.507.679, rži 2.120.180, ovsu 3 milijone 507.679. Razlika sicer ni velika, zato pa je kvaliteta letošnje žetve izredno dobra in daleko prekaša lanskoletno.

Prisilno delo v kolonijah. — Kupljen zamorec na mednarodni delavski konferenci v Ženevi. Iz francoske zahodne Afrike Senegala je prišel na zadnjo konferenco dela tudi eleganten zamorec Dagne. Ta zamorec je delegat francoske vlade in je na konferenci pripovedoval, da se razmerje, ki obstoja v kolonijah, ne more imenovati prisilno delo. Vojaške discipline bataljonov delavstva in grozote, o katerih je poročal Thomas, ni. Zatrjeval je, da so beli delavski voditelji (to so priganjači) do skrajnosti humani z delavstvom.

Kdor pozna prisilno delo v kolonijah, ta mora takoj uvideti, da je taka politika francoske vlade zgrešena. Zamorskega rojaka morajo kupiti, da kuje zamorskim sužnjem, svojim rodnim bratom nove močnejše suženjske verige.

do brez škode, se torej ne more enotno odgovoriti. Varovali se bomo čezmernega pitja vode na užito sadje, zlasti pri črešnjah. Nasprotno pa nikakor ne more škodovati, če pijemo vodo pred sadjem; voda je želodec že zapustila, preden je sadje vanj pri-

šlo. In tudi proti pitju vode zraven sadja se pri zmernem uživanju vode in sadja ne more načelno nič ugovarjati; zdravi prebavni organi, posebno če so na to navajeni, ne bodo imeli od tega nobene škode.

Raznoterosti.

Kakoršna zvezda, tak človek.

Astrologija od davnih časov deli ljudi v 12 skupin po 12 ozvezdijh, skozi katera vodi ekliptika — letna pot solнца. Vsak človek je rojen začasa enega teh ozvezdij in ga ima kot »ascendent« v svojem horoskopu. Ta »ascendent« označuje človeka, kakršen mora biti pod vplivom ozvezdja, v katerega znamenju je prišel na svet. Po »ascendentu« so ljudje, ki so se rodili v znamenju Ovna, ljudje močne volje, na pr. Trocki; v znamenju Bika rojeni so ljudje slepe sile, na pr. strašni morilec Haarman; pod Dvojkici rojeni ljudje so čutni, na pr. Rihard Wagner; Rak poraja dobrosrčne ljudi, na pr. nemški pisatelj Hans Thomas; pod Levom se rode močni celi ljudje, na pr. Bismarck; Devica obuja ljudi dela, kakor je bil pokojni nemški zunanji minister Stresemann; Tehtnica oblagodarja s čuvstvenostjo, na pr. Walter Rathenau in dr. Eckener; v znamenju Škorpiona rojeni so ljudje dejani, na pr. Mussolini; Strelec deli svojim otrokom globoko spoznanje, na pr. Gandhi; Kozorog poraja v dolžnostih zveste ljudi, na pr. Hindenburg; otroci povodnega moža so duhovno ustrojeni, na pr. Krišnamurti, otroci Rib so pa ljudje razpoloženja, na pr. Werner Kraus. (Te primere navaja dr. W. Moufang.)

Seveda pa se vpliv ozvezdij ne pojavlja v vseh ljudeh enako močno in izrazito in so možne velike razlike. Zanimiva pa je okolnost, da so si posebno izraziti tipi posameznih ozvezdij tudi zunanje nekačo podobni. Tako na pr. si sliči obraza Goetheja in Stefana George-a, Spenglerja in Mussolinija ter obrazi Walterja Rathenaua, Hugona Eckenerja in Evgena Diederichsa. — Spengler pravi, da se pri ustvarjanju človeka poleg krvi, ki vedno znova ustvarja taiste telesne poteze, in zemlje (podnebja) udeležuje še zagonetna kozmična sila, ki po svoje oblikuje svoje tipe.

Zakaj nese kukavica jajca v tuja gnezda.

Uboga kukavica! Ljudje jo brez vzroka izmed vseh ptic najbolj prezirajo, ker nese jajca v tuja gnezda in pa, ker je zelo strahopetna in plašljiva. Izbrali so si celo njeno ime, da z njim obkladajo tistega, ki je bojazljiv in strahopeten.

Kaj pa je pravzaprav vzrok, da kukavica ne splete lastnega gnezda in ne hrani sama svojih mladičev? Predvsem je njo narava ustvarila tako, da njen želodec ne prenese druge hrane kakor velike kosmate gosenice. Radi tega ne more pitati svojih mladih, ker malih črvov ne lovi, kosmate gosenice pa bi nežnim mladičem, ki so se komaj izlegli, škodile. Kako naj torej reši to vprašanje? Narava se je tudi za to pobrigala. Dala je kukavici nagon, da si poišče tuja gnezda in da tam odlaga svoja jajca, samo da se kukavičji rod obdrži. Potem pride pa še druga važna stvar. Kukavica ne nese jajc tako hitro, kakor druge ptice. Ona potrebuje osem dni, da znese vsako jajce. Radi tega je tudi nemogoče, da bi neprestano sedela na jajcih kakor druge ptice, ker potem bi morala sedeti celo letno sezono, čakajoč, da preteče osem dni, da znese vsako jajce. Naravoslovci so rešili tudi to vprašanje. Ker se kukavica hrani izključno s kosmatimi gosenicami, ki niso posebno tečne, zato jih mora požreti veliko množino, da se nasiti. In prav radi tega je njen želodec tako velik, da zavzema velik del notranjosti in ne ostane prostora več kakor za eno jajce. Tako je ustvarjena kukavica in ljudje jo zato po krivici prezirajo. Znan naravoslovec Teodor Zell je napisal celo razpravo v obrambo kukavice, pa tudi slavni danski pisatelj Karel Ewald je napisal prekrasno povest, v kateri opisuje usodo kukavice, kateri je narava naložila dolžnost, da drugim pticam podvali svoja jajca. Tudi on jo brani, saj nesrečnica ni sama kriva, da je tako ustvarjena.

Od Pompejev do Avellina.

Južnoitalijska tla niso samo vroča, marveč tudi neirnata. Podzemeljske sile tam redkokdaj mirujejo; ognjeniki se vzpenjajo v nebo in v mirnih časih dvigajo svoje dimaste prapore v zrak. Toda pod zemljo tiho snujejo neizmerno sile, ki se od časa do časa mogočno zganejo; tedaj se sesujejo človeška domovanja na površini zemlje kakor hišice iz kart, cvetoči vrtovi, bogati vinogradi in polja se izpremene v puščino, na tisoče človeških življenj se v trenutku konča, kakor bi kdo potepal mravljišče. Od Pompejev in Herculana — 1. 79. p.

Kr. — dalje se vleče v Italiji veriga groznilih vulkanskih in potresnih katastrof. Posebno neapoljski zaliv, ki mu gospoduje mogočni ognjenik Vesuv, je bil že mnogokrat prizorišče silnih naravnih dogodkov. Eden zadnjih velikih potresov je zadel 1. 1883 — bilo je dne 23. julija, torej skoraj natančno pred 47 leti, otok Ischia v Neapoljskem zalivu. Bil je mil, prekrasen večer in živahno italijansko nočno življenje se je pravkar razvilo. Gledališče v Casamiccioli je bilo nabito polno, ko se je nenadoma, brez vseh predhodnih svarečih znamenj, nenadoma začela tresti zemlja. Potres je trajal petnajst sekund in izpremenil vse kraje na otoku v razvaline. V mestu Casamiccioli ni ostala cela niti ena hiša. Odigrali so se strašni prizori.

Neki očividec, ki je bil tisti večer v gledališču, je opisal dogodke naslednje: »Zastor se je dvignil ob pol desetih; toda komaj smo slišali prve besede komedije, smo začutili strašen sunk. Vrglo me je več čevljev daleč in sem priletel po dolgem na tla. Slišalo se je strašno podzemeljsko grmenje, kakor če težak vlak drvi čez železniški most. Med sunkom so se tla vzbočila, nato pa takoj zopet padla, kakor valovi na viharnem morju. Spominjam se samo, da smo bili čreda skupaj zgnetenih ljudi, da so s stropa popadale petrolejke, povzročile požar in da smo se, potem ko smo bili zaman poskušali pogasiti ogenj, zgrnili v temno noč kakor povodenj...«

V nekem hotelu v Casamiccioli je ta večer neki Anglež igral v salonu na glasovirju Chopinov »marche funebre«. Nekaj Italijan je nenadoma vstal in šel ven, češ, da ne more poslušati slabe Angleževе igre. Komaj je bil zunaj, se je hotel zrušil in pokopal pod seboj Angleža in poslušalce. Kasneje so našli Angleževu truplo. Sedel je pri klavirju, roke je imel na tipkah, tako da so mogli natančno ugotoviti, pri katerem mestu skladbe ga je dohitela tako nenadna smrt. Razbita glava mu je ležala na odprtih notah.

Ob potresu na otoku Ischiji je bilo vsega 2443 človeških žrtve.

Največja južnoitalijska potresna katastrofa pa je bila v Messini 1. 1908. Dne 28. decembra zarana, ko so bili ljudje v najslabšem spanju, je potres razsul gosto obljudeni mesti Messino in Reggio in mnogo manjših krajev. Skoraj 80.000 ljudi je našlo smrt pod razvalinami! Cestni tlak v Messini je bil podoben valoviti morski površini, nastale so razpoke. Samo kdor je na lastne oči videl tedanje razdejaje, si more predstavljati, kako strašna je moč podzemeljskih sil.

V Južni Italiji in na Siciliji se zemeljska skorja še ni popolnoma umirila, odtod pogosti potresi v teh krajih. Tyrhensko morje, na čegar obalah se vedno znova dogajajo potresi, je nastalo na ta način, da se je udrila kotlina in se vdrtina vedno večja. Celo to ozemlje je podobno skledi, ki postaja globlja in globlja in pri kateri potekajo razpoke kakor žarki proti sredi. (Lipanski otoki!) Rob kotline je vulkanske narave, ki se pa čedalje bolj umirja, kar pričajo mnoga ugasla žrela s svojimi jezeri, kakor n. pr. Nemiško jezero.

Zadnje dni je zopet strašni potres nekatera mesta uničil popolnoma. Nad 3000 oseb je mrtvih. Potresno ozemlje je okolica Neapolja, ognjišče pa severno od ugaslega ognjenika Vultero, ki je visok 1330 m.

Smešnice.

Vrnil mu je. Nekaj grof je imel navado, da je s svojim slugom Janezom vedno bril neslane šale. Nekoč se je pripravljala na lov; poklical je Janeza, rekoč: »Janez, vze mi steklenico, pa prinesi mi vina!«

Janez: »Prosim denarja, gospod grof.«
Grof: »Ti tepec, za denar bi šel po vina vsak osel.«

Janez odide s steklenico, pa se kmalu vrne in jo da grofu.

»Prosim, gospod grof!«

Grof jo vzame, a takoj opazi, da je prazna; zato Janeza prav neprijazno nahruli:

»Ti grdoba grda, steklenica je vendar prazna!«

Janez: »Oprostite, gospod grof, iz polne steklenice bi lahko pil vsak osel.«

Sin opice. Oče in sin, oba po poklicu zdravnika, se spreta. Sin zagovarja Darwinovo teorijo, po kateri naj bi bil človek oddaljeni potomec opice. Oče zastopa nasprotno stališče, češ, da je Darwinova teorija po najnovejših znanstvenih raziskavah popolnoma ovržena, vendar za sinove trditve ne more najti temeljitih protidokazov. Končno se oče silovito razburi in zabrusi sinu v obraz:

»No, zavoljo mene si ti lahko sin opi-ce, jaz pa nisem.«

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavniki za tiskarno: Albert Kolman.

Zdravstvo.

Ali se sme k sadju piti voda?

Znani praktični zdravnik dr. W. Schweisheimer piše:

Ljudsko mnenje pravi, da ni dobro, če k surovemu sadju pijemo vodo. Takšno naziranje moramo vselej natančneje preiskati, preden izrečemo sodbo; ljudsko naziranje ima pogosto veliko praznoverja in čudnih prines na sebi, a zmeraj tiči v njem kakšno realno jedro in izkustveno znanje.

Zdravniki na to vprašanje ne odgovarjajo enotno. Načelno je pač tako-le: pri neprevlekih množinah sadja in neprevlekih množinah vode — če smo navajeni na obojne množine — nam skupno uživanje splošno ne škoduje. Sicer pa že samo na sebi ni dobro, če užijemo preveč sadja nainkrat, ne da bi se bilo telo polagoma na to navadilo. Želodec se lahko pri tem vse preveč razširi, črevesno delovanje je preobremenjeno. Če normalna količina sadja poživljuje črevesno delovanje, kar je pač prva njegova prednost. Na sadje navajeni ljudje, zlasti v sadnih krajih, morejo brez najmanjše škode jesti zelo velike množine sadja, pa se večkrat tudi zmotijo, če pride na primer nova sadna vrsta na trg. Številna motenja v prebavi po užitem sadju, posebno pri otrokih, niso posledica pokvarjenega ali nezdravega sadja, temveč temeljijo na čezmernem uživanju.

Če pijemo zraven še vodo, se želodec seveda še bolj razširi. Je pa to pri posameznih sadnih vrstah zelo različno. Ravno poskusi najnovejšega časa so pokazali, da sadje vodo vsesa in se pri tem razširi. Farmakolog Gros v Würzburgu je to ugotovil z zanimivimi raziskovanji. Razrezal je ja-

bolka, črešnje, slive, jagode itd. in jih je dal v vodo. Najbolj so se napele češnje, njih obseg je narasel za 60 do 100 odstotkov, in sicer posebno pri črnih črešnjah, pri drugih vrstah je bilo povečanje obsega manjše, pri jabolkah na primer samo 10—20 odstotkov. Praktična posledica je ta, da pri uživanju črešenj ne bomo pili večjih množin vode; kajti kar velja za poskuse v laboratoriju, to velja tudi za želodec in za čreva. Sadje se napne, povzroči abnormalno polnost želodca, nastopijo želodčne težkoče, nastane pritisk na prečno mreno in iz tega morejo nastati neprijetnosti za dihanje in za srce. Tudi črevo začne prehitro delovati in se pogosto pojavi driska.

Slabo se ujema voda tudi z nezrelim sadjem. Ne zrelo sadje sicer ni neposredno strupeno, nekateri otroci ga še celo prav dobro prenesejo, a ono vsebuje snovi, ki dovedejo do draženja prebavnih organov in povzročajo na ta način bolezn. Najbrž more črevo vlakna nezrelega sadja posebno težko prebiti, in postanejo vlakna laže prebavljiva, šele s solničnim zorenjem. Pogostejši vzrok prebavnih motenj je pokvarjeno sadje; na njem naseljene glivice povzročijo abnormalno vrenje v telesu in v nadaljnjih posledici motenje črevesa in gotovo tudi splošne pojave zastrupljenja. Izkustvo nči, da se pivo in sadje vobče slabo prenašata; to čuti instinktivno že telo samo, ker si ne želi nobene take sestave, ki še pojasnjujejo, ali se s sadjem ne zlagajo drožni sestavni deli v pivu ali kaj je sicer vzrok tega nasprotstva.

Vprašanje, če smemo piti k sadju vo-